

JOHANNES

4:43-5:23

Jezus geneest op afstand en op de sabbat, en verdedigt Zijn gelijkheid met de Vader.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/4-43-5-23

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Naar Galilea: een profeet zonder eer	4 min	4
2	Genezing van de zoon van de hoveling	4 min	6
3	Vergelijking met de knecht van de hoofdman	5 min	9
4	Joden die om tekenen en wonderen vragen	2 min	11
5	Het geloof van de hoveling	3 min	12
6	Het tweede teken en Jezus' gezag op afstand	2 min	14
7	Naar Jeruzalem: het badwater Bethesda	3 min	15
8	Tekstkritiek: de engel bij het badwater	3 min	16
9	Aanwijzing voor vroege datering van Johannes	4 min	18
10	De Schaapspoort en de Goede Herder	4 min	20
11	Jezus als Herder en Deur voor de schapen	2 min	22
12	Jezus spreekt de kranke man aan	3 min	23
13	Mensen die niet beter willen worden	6 min	25
14	Genezing van de kranke man op de sabbat	2 min	28

15	Farizeeën en de sabbatsregels	2 min	29
16	Jezus vindt de genezen man terug	3 min	30
17	Zondig niet meer: de overspelige vrouw	2 min	32
18	Ziekte, zonde en schuldgevoel	2 min	33
19	Jezus maakt Zich gelijk aan God	3 min	34
20	De sabbat als verbondsteken voor Israël	4 min	36
21	Reacties op Jezus' sabbatschending	2 min	38
22	Jezus, Heer van de sabbat	2 min	39
23	Mijn Vader werkt, en Ik werk	3 min	40
24	De gelijkenis van de leerling-zoon	3 min	41
25	De Zoon geeft leven en oordeelt	3 min	43
26	Slot: gelijkheid van de Zoon aan God	2 min	45
	Om verder te lezen		45

1

Naar Galilea: een profeet zonder eer

We keren terug naar Johannes 4. Deze keer zal ik niet zoveel herhalen. Vorige keer heb ik het grootste deel van mijn sessie besteed aan het herhalen van wat we eerder behandeld hadden, maar dat spijt me niet — ik vond het gerechtvaardigd. Dus dat gaan we nu niet doen.

Jezus bleef natuurlijk op verzoek van de Samaritaanse inwoners van het dorp Sichar. Hij bleef twee dagen bij hen. Vanaf vers 43 vertrok Hij na de twee dagen vandaar en ging naar Galilea, want Jezus zelf getuigde:

want Jezus heeft Zelf getuigd dat een profeet in zijn eigen vaderstad geen eer ontvangt.

JOHANNES 4:44

Dit is een interessante samenhang van gedachten, want dit gezegde — een profeet heeft geen eer in zijn eigen land — komt voor in alle drie de andere evangeliën, evenals in dit evangelie. Alle vier de evangeliën hebben dit dus, hoewel Jezus het in de andere zelf aanhaalt. Hier staat dat Jezus getuigde dat dit waar is. Dit is dus eigenlijk wat Jezus tegen Zijn discipelen zei: we gaan naar Galilea, omdat een profeet geen eer heeft in zijn eigen land.

Het vreemde is dat in de andere evangeliën, wanneer Hij dit aanhaalt, Zijn eigen land Galilea is. Zijn eigen land is Nazareth. Toen Hij bijvoorbeeld in de synagoge van Nazareth was, in Lukas 4, Zijn geboorteplaats, joegen ze Hem na Zijn preek de stad uit — ze probeerden Hem zelfs te doden, probeerden Hem van een klif te gooien, maar Hij ontkwam. Daar zei Hij:

U zult Mij ongetwijfeld dit spreekwoord voorhouden: Dokter, genees uzelf. Al wat wij gehoord hebben dat er in Kapernaüm gebeurd is, doet dat ook hier in Uw vaderstad. Voorwaar, Ik zeg u dat geen profeet welkom is in zijn vaderstad.

LUKAS 4

En Hij bedoelde daarmee Zijn eigen geboorteplaats Nazareth in Galilea.

Maar nu verlaat Hij Judea. Eigenlijk had Hij Judea al aan het begin van dit hoofdstuk verlaten, en Hij was onderweg naar Galilea. Natuurlijk werd Hij een paar dagen opgehouden in Samaria. Maar er staat dat Hij naar Galilea ging omdat Hij zei dat een profeet geen eer heeft in zijn eigen land. Betekent dat dat Hij teruggaat naar Zijn eigen land, waar Hij verwacht geen eer te krijgen? Als dat zo is, lijkt het niet te kloppen, want er staat in vers 45:

Toen Hij dan in Galilea kwam, ontvingen de Galileeërs Hem, omdat zij alles gezien hadden wat Hij in Jeruzalem gedaan had op het feest; want ook zijzelf waren naar het feest gegaan.

JOHANNES 4:45

Het lijkt er dus op dat Hij wél eer ontving in Galilea.

Ik denk dat Zijn uitspraak hier in vers 44 verwijst naar Jeruzalem, of Judea, als Zijn eigen land — niet omdat Jezus daar geboren was, hoewel dat wel zo was; Hij werd geboren in Bethlehem in Judea. Maar dat is niet waar Hij aan denkt. Ik denk dat Hij aan Zichzelf denkt in termen van profeet-zijn en Messias-zijn. En de Messias is uit het huis van David. Hij is uit het geslacht van David, uit de stam Juda, en Zijn troon zou in Jeruzalem moeten staan. Wanneer de Messias komt, is het Jeruzalem waar Hij Zich zou moeten vestigen, waar Hij op de troon zou moeten komen en ontvangen zou moeten worden. En toch, toen Hij naar Jeruzalem kwam, werd Hij daar niet ontvangen. Daarom bracht Hij meer van Zijn tijd door in Galilea.

Het lijkt erop dat Jezus meer dan één manier vond om dit gezegde toe te passen. In Zijn eigenlijke geboorteplaats Nazareth werd Hij niet ontvangen. En Hij werd ook niet ontvangen in de stad die de Messias had moeten verwelkomen, de hoofdstad van

Israël, Jeruzalem. Als de Messias ergens ontvangen zou moeten worden, dan zeker daar — dat zou Zijn eigen land zijn. En toch werd Hij ook daar niet ontvangen. De enige plaats waar Hij ontvangen werd, was in de streken van Galilea en Perea — behalve dan Zijn eigen geboorteplaats, omdat de mensen daar dachten Hem te goed te kennen, of dat dachten ze tenminste. Ze hadden Hem zien opgroeien, en vertrouwddheid kweekt minachting. Ze zagen Hem gewoon als nog een van hun dorpsgenoten en dachten: waarom krijgt deze man zoveel aandacht? En blijkbaar deed Hij daar niet veel wonderen vanwege hun gebrek aan geloof, zegt de Bijbel. Dus ze zagen ook niet veel dat indruk op hen maakte.

2

Genezing van de zoon van de hoveling

Maar hier komt Hij naar Galilea, en deze uitspraak in vers 45 markeert eigenlijk het begin van de grote Galilese bediening, waaraan alle andere evangeliën de meeste aandacht besteden en de meeste details geven. Bijna alle beroemde wonderen van Jezus waarover je leest, gebeurden in Galilea tijdens deze Galilese bediening. Johannes besteedt er heel weinig aandacht aan. Sterker nog, we zien dat Jezus in vers 45 goed ontvangen wordt in Galilea. Dan volgt er nog een ander verhaal tot het einde van het hoofdstuk, nog negen verzen. Daarna gaat Hij weer terug naar Jeruzalem, want Johannes concentreert zich niet op de Galilese bediening. Hij concentreert zich op de dingen die de andere evangeliën hebben weggelaten.

En een van de dingen die ze hebben weggelaten, was het tweede wonder dat Jezus in Galilea deed. Het eerste was het veranderen van water in wijn tijdens Zijn vorige bezoek daar. Dit wordt nu, zoals er staat,

Dit deed Jezus als nieuw teken, het tweede, toen Hij uit Judea in Galilea gekomen was.

JOHANNES 4:54

uit Judea naar Galilea. Zo zal Johannes dit samenvatten in vers 54. Het wonder zelf wordt beschreven vanaf vers 46:

Jezus dan kwam opnieuw te Kana in Galilea, waar Hij van water wijn gemaakt had. En er was een zekere koninklijke hoveling, wiens zoon ziek lag in Kapernaüm.

JOHANNES 4:46

Nu werd Kapernaüm uiteindelijk het hoofdkwartier van Jezus. Daar hadden Petrus en zijn broer een huis, en het werd het centrum van bediening voor de bediening in Galilea in het algemeen. Hoewel Jezus rondreisde door de provincie, kwamen ze telkens terug naar Kapernaüm als hun hoofdkwartier. Maar zover waren ze nog niet. Ze verplaatsten hun hoofdkwartier daar pas naartoe nadat Hij in Nazareth was verworpen, en dat beschrijft Johannes niet. We hebben het hier over iets van vóór die tijd. Hij komt terug in Kana, de enige plaats in Galilea waar Hij eerder een wonder had gedaan, en daar is Hij wanneer het tweede wonder plaatsvindt.

Kapernaüm lag, denk ik, ongeveer vierentwintig kilometer van Kana, voor zover ik me herinner. Iemand die die afstand te voet zou afleggen, zou er dus ongeveer vijf uur over doen, als ik het me goed herinner.

Dus deze hoveling komt, en de zoon van deze hoveling is ziek in Kapernaüm. En toen hij hoorde dat Jezus uit Judea naar Galilea was gekomen, ging hij naar Hem toe en smeekte Hem om te komen en zijn zoon te genezen, want hij lag op sterven. Toen zei Jezus tegen hem:

Jezus dan zei tegen hem: Als u geen tekenen en wonderen ziet, zult u beslist niet geloven.

JOHANNES 4:48

De hoveling zei tegen Hem:

De koninklijke hoveling zei tegen Hem: Heere, kom voordat mijn kind sterft.

JOHANNES 4:49

Jezus zei tegen hem:

Jezus zei tegen hem: Ga heen, uw zoon leeft. En de man geloofde het woord dat Jezus tegen hem zei, en ging heen.

JOHANNES 4:50

En de man geloofde het woord dat Jezus tot hem sprak, en hij ging op weg. En terwijl hij onderweg naar beneden was, kwamen zijn dienaren hem tegemoet en vertelden hem:

En reeds terwijl hij afdaalde, kwamen zijn dienaren hem tegemoet en berichtten hem: Uw kind leeft!

JOHANNES 4:51

Toen vroeg hij hun naar het uur waarop hij beter geworden was. En zij zeiden tegen hem:

Hij informeerde dan bij hen naar het uur waarop de beterschap was ingetreden. En zij zeiden tegen hem: Gisteren op het zevende uur is de koorts van hem geweken.

JOHANNES 4:52

De vader wist toen dat dit hetzelfde uur was waarop Jezus tegen hem had gezegd:

De vader dan zag in dat het op dat uur was waarop Jezus tegen hem gezegd had: Uw zoon leeft. En hij geloofde, hijzelf en zijn hele huis.

JOHANNES 4:53

En hij geloofde zelf, en heel zijn huis. Dit is opnieuw het tweede teken dat Jezus deed toen Hij uit Judea naar Galilea was gekomen.

3

Vergelijking met de knecht van de hoofdman

Dit verhaal van Jezus die een zieke op afstand geneest, zonder ooit zelfs maar naar de zieke toe te gaan, vertoont overeenkomst met een ander verhaal dat de synoptische evangeliën vermelden. Sommige mensen hebben gesuggereerd dat dit hetzelfde verhaal is, maar met de feiten door elkaar gehaald. Dit zijn meestal mensen die geen hoge opvatting van de Schrift hebben en denken dat veel van deze verhalen legendes zijn die op verschillende manieren zijn verteld en naverteld. In het andere verhaal was de man wiens dienaar ziek was zelf een centurio. Welnu, dit is een hoveling. Een centurio was een overheidsfunctionaris, een militaire functionaris. Een hoveling was een overheidsfunctionaris. En in beide gevallen kwamen ze naar Jezus namens iemand in hun huishouden die ziek was, al zei de centurio dat het zijn dienaar was en zei deze man dat het zijn zoon was. Maar mensen denken: nou, dat kon gemakkelijk door elkaar gehaald worden bij het navertellen van het verhaal. Een hoveling kon een centurio worden of andersom, en een dienaar kon een zoon worden bij het navertellen van het verhaal, enzovoort. En zo denken mensen er meestal over. En het enige wat deze twee verhalen gemeen hebben, is dat Jezus een wonder deed bij een lijdende die niet aanwezig was.

En dit is niet het enige geval waarin Jezus dat deed. Er was een vrouw, een Syro-Fenicische vrouw, wier dochter bezeten was door een demon, die naar Jezus kwam, en Hij genas haar dochter op afstand, zonder haar ook maar te zien.

In gevallen zoals dit wordt duidelijk dat Jezus geen goochelaar met trucjes was, en ook niet gewoon mensen genas die psychosomatische aandoeningen hadden. Vaak geven mensen toe dat Jezus tijdens Zijn leven mensen genas, maar ze willen het minder wonderbaarlijk maken. Ze willen het laten lijken alsof deze mensen kwalen hadden die vooral in hun hoofd zaten, psychosomatische ziektes, en dat wanneer Jezus tegen hen zei dat ze genezen waren, of hen aanraakte, of zoiets, dat hen een beter gevoel gaf en ze getuigden dat ze gezond waren. Natuurlijk werkt dat niet erg goed bij gevallen van blindheid, of lijken die weer tot leven komen, of zelfs, eerlijk gezegd, melaatsen. Maar misschien zou je bij een paar soorten zieke mensen die verklaring kunnen geven.

Maar waarom zou je de moeite nemen? Dat hoeft niet, want er zijn zoveel wonderen van Jezus die zich eenvoudigweg niet lenen voor die verklaring, en deze zijn daar voorbeelden van.

Als de lijdende persoon een ziekte had die in zijn hoofd zat, hoe kan het dan dat hij, zonder Jezus te horen of te zien, herstelde op precies het moment waarop Hij, vierentwintig kilometer verderop, de aankondiging deed dat hij zou herstellen? Er is hier duidelijk sprake van een wonder. Ofwel moet het verhaal ontkend worden — dat wil zeggen, iemand moet gewoon zeggen dat het niet gebeurd is — ofwel, als men erkent dat het waar is, moet men zeggen dat het een wonder was. Je kunt er geen natuurlijk verschijnsel van maken dat zich voordoet als een wonder.

En dit is niet hetzelfde verhaal als dat van de dienaar van de hoofdman, die ziek was. In dit geval vroeg de man Jezus om naar zijn huis te komen en zijn zoon te genezen. De hoofdman vroeg Jezus niet om te komen. Sterker nog, toen Jezus zei: 'Ik zal gaan,' zei de man: 'Och, ik ben het niet waard dat U onder mijn dak komt. Ik ben een heiden, U bent een Jood. Ik weet dat jullie Joden niet het huis van heidenen binnengaan — wij zijn onrein.' Dat zei hij niet allemaal letterlijk, maar dat lag er wel in besloten. En hij zei:

De hoofdman antwoordde en zei: Heere, ik ben het niet waard dat U onder mijn dak komt; maar spreek slechts een woord, en mijn knecht zal genezen zijn. Want ook ik ben een mens onder het gezag van anderen en heb zelf soldaten onder mij; ik zeg tegen de één: Ga! en hij gaat; en tegen de ander: Kom! en hij komt; en tegen mijn dienaar: Doe dat! en hij doet het.

MATTHEÛS 8:8-9

En dat is het moment waarop Jezus commentaar gaf op het geloof van de man. Sterker nog, dat is een duidelijk verschil tussen deze twee verhalen, want de hoofdman had zo'n groot geloof dat Jezus hem complimenteerde en zei:

Toen Jezus dit hoorde, verwonderde Hij Zich, en zei tegen hen die Hem volgden: Voorwaar, Ik zeg u: Ik heb zelfs in Israël zo'n groot geloof niet gevonden.

MATTHEÛS 8:10

Jezus maakte een negatieve opmerking over het geloof van de man. Al lijkt het vreemd genoeg niet van toepassing te zijn geweest, want de man had wel degelijk geloof. Maar toen Jezus over het probleem hoorde, zei Hij tegen hem:

4

Joden die om tekenen en wonderen vragen

Jezus dan zei tegen hem: Als u geen tekenen en wonderen ziet, zult u beslist niet geloven.

JOHANNES 4:48

Let nu op dat in de Engelse vertaling het woord 'people' cursief gedrukt staat. Het woord 'people' staat niet in het Grieks, maar de vertalers hebben het daar toegevoegd omdat het Engelse woord 'you' meervoud is. Met andere woorden, door 'you people' te schrijven laten de vertalers zien dat 'you' hier niet enkelvoud is. (In de Nederlandse tekst hierboven wordt dit onderscheid niet apart gemarkeerd met cursivering; het punt van de spreker is gebaseerd op een kenmerk van de Engelse vertaling.) Hij spreekt niet specifiek tot deze man, of specifiek over deze man. Sterker nog, de man zelf bleek een uitzondering te zijn op die algemene uitspraak, want deze man geloofde wél zonder een teken of wonder te zien. Maar Jezus maakte een opmerking over de Joden in het algemeen, en deze man was een Jood. En Paulus zei:

Immers, de Joden vragen om een teken en de Grieken zoeken wijsheid,

1 KORINTHE 2

Denk aan 1 Korinthe 1: de Joden hadden de gewoonte om altijd om een teken te vragen. En Jezus zei hun zelfs een keer dat

Maar Hij antwoordde en zei tegen hen: Een verdorven en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken gegeven worden dan het teken van Jona, de profeet.

MATTHEÛS 12:39

, waarmee Hij hen bedoelde. Hij zei:

Er zal hun geen teken gegeven worden, behalve het teken van Jona.

Nou, hier maakt Jezus een algemene opmerking over de Joden: jullie, mensen, jullie geloven gewoon niet tenzij je tekenen ziet.

Nu weet ik niet of Jezus Zich er niet van bewust was dat deze man een uitzondering was op die algemene uitspraak, of dat Hij het wist en de uitspraak gewoon gebruikte om over de schouder van de man heen een veralgemenende uitspraak te doen naar de mensen die binnen gehoorafstand waren. Hier komt een man met een verzoek naar Jezus. Jezus had Zich tot de menigte kunnen wenden en kunnen zeggen: jullie, mensen, jullie geloven niet tenzij je een teken ziet. En het lijkt niet dat het een berisping was gericht aan de man, want dat zou een misplaatste berisping zijn geweest.

5

Het geloof van de hoveling

Zoals bleek had de man een behoorlijk verbazingwekkend geloof, want de man zei: 'Luister, Heere, kom toch alstublieft naar beneden, anders gaat mijn zoon sterven. Ik ga niet discussiëren over de kwaliteit van mijn geloof. Ik ben wanhopig. Mijn zoon ligt op sterven. Komt U toch naar beneden.' En toen Jezus zei:

Jezus zei tegen hem: Ga heen, uw zoon leeft. En de man geloofde het woord dat Jezus tegen hem zei, en ging heen.

JOHANNES 4:50

, geloofde de man. Hij zag geen teken. Hij zag geen wonder. Hij hoorde alleen de woorden van Jezus en geloofde wat Jezus zei. Dat is nu juist wat de Joden over het algemeen niet deden. Dus deze man verdiende de specifieke berisping die Jezus gaf niet, en daarom denk ik dat Jezus die niet voor hem bedoelde, maar eerder voor anderen die binnen gehooraafstand waren.

En zijn geloof was inderdaad best verbazingwekkend, want hij ging pas de volgende dag naar huis om te kijken of het waar was. Denk eraan, toen hij thuiskwam, vroeg hij wanneer zijn zoon beter was geworden. Gisteren, luidde het antwoord, is hij genezen. Nou, dat was precies het moment waarop ik met Jezus aan het praten was, gisteren. Bedoel je dat het een volle 24 uur duurde om terug te gaan naar Kapernaüm, dat maar vierentwintig kilometer verderop ligt? Als het op het zevende uur was dat Jezus zei dat zijn zoon genezen was, dan was dat waarschijnlijk niet 7 uur 's avonds, want dat is na zonsondergang, en over het algemeen reisden mensen niet meer of waren ze niet meer op pad na zonsondergang. Bij zonsondergang gingen ze naar binnen en maakten ze zich klaar om te gaan slapen.

Nu, 7 uur 's ochtends, dat zou kunnen. De man kan Jezus vroeg in de ochtend benaderd hebben, nadat hij de dag ervoor de reis had gemaakt. Of Johannes gebruikt de Joodse tijdrekening, zoals sommigen denken, en dan zou het 1 uur 's middags zijn. Maar in beide gevallen denk ik dat het waarschijnlijk 7 uur 's ochtends was, want mijn vermoeden is dat de man Jezus zo vroeg mogelijk in de ochtend benaderde, net na zonsopgang.

Maar het punt is: of het nu 7 uur 's ochtends was of 1 uur 's middags — wat de enige twee opties lijken te zijn die zinnig zijn — hij had voor zonsondergang thuis kunnen zijn. Hij hoefde niet in Kana te blijven rondhangen, nog wat zaken te doen en dan pas de volgende dag naar huis te gaan. Zijn zoon lag op sterven de laatste keer dat hij hem zag. Als hij niet geloofde dat zijn zoon genezen was, zou hij haast maken om naar huis te gaan, om zijn zoon tenminste in zijn laatste ogenblikken te zien. Als zijn zoon zo dicht bij de dood was, zou hij helemaal niet weg willen zijn. Maar toen Jezus zei:

Je zoon leeft.

, geloofde de man Hem, en hij maakte geen haast om naar huis te gaan.

Nogmaals, het was ofwel 7 uur 's morgens of 1 uur 's middags, maar in beide gevallen had hij nog dezelfde dag voor zonsondergang thuis kunnen zijn. Maar dat deed hij niet. Hij bleef die nacht in Kana en ging de volgende dag naar huis, naar Kapernaüm. En toen kwamen de dienaren hem tegemoet en zeiden dat zijn zoon beter was. De man geloofde dus zonder te zien, en hij geloofde echt met overtuiging.

6

Het tweede teken en Jezus' gezag op afstand

Maar we zien dat er in vers 53 staat:

De vader dan zag in dat het op dat uur was waarop Jezus tegen hem gezegd had: Uw zoon leeft. En hij geloofde, hijzelf en zijn hele huis.

JOHANNES 4:53

Dit is opnieuw het tweede teken dat Jezus deed nadat Hij uit Judea naar Galilea was gekomen. Jezus had ook al tekenen gedaan in Judea. Er staat niet dat dit het enige tweede teken is dat Jezus ooit deed. Het is alleen de tweede keer dat Jezus een wonder deed nadat Hij vanuit Judea naar Galilea was gekomen. Dat gebeurde namelijk in hoofdstuk 2. Hij kwam vanuit Judea naar Galilea, naar een feest, een bruiloftsfeest, en deed daar een wonder. En daarna deed Hij daar blijkbaar geen wonderen meer. Hij ging terug naar Judea en kwam nu weer in Kana en deed het opnieuw. En het lijkt erop dat dit tot dan toe de enige wonderen waren die Jezus in Galilea had gedaan.

Volgens de synoptische overlevering ging Hij niet lang daarna naar Nazareth en werd Hij daar verjaagd, en toen verhuisde Hij naar Kapernaüm. Dat is het moment waarop het echt losbarstte en Hij grote indruk begon te maken; iedereen wist wie Hij was en bracht al hun zieken naar Hem toe, enzovoort.

Maar dit is een van de weinige gevallen waarin Jezus iemand op afstand genas, wat laat zien dat Jezus een gezag had dat niet aan plaats gebonden was. En Hij was niet afhankelijk van iemands psychologische reactie op Zijn aankondigingen van genezing of iets dergelijks. Maar er was kracht en gezag dat translocaal werkte wanneer Hij sprak.

7

Naar Jeruzalem: het badwater Bethesda

Nu, hoofdstuk 5.

Hierna was er een feest van de Joden en Jezus ging naar Jeruzalem.

JOHANNES 5:1

Er waren drie feesten per jaar waarvoor de Joden geacht werden naar Jeruzalem te gaan: het Pascha, Pinksteren, en het Loofhuttenfeest. Johannes legt zich niet vast op welk feest dit was. En ik heb in onze inleiding op Johannes genoemd dat veel geleerden denken dat dit waarschijnlijk het Pascha was, hoewel daar niet echt veel reden voor is. Als dat zo was, zou dit een vierde Pascha zijn in Jezus' bedieningsjaren, en niet slechts drie. En met vier keer Pascha zouden we kunnen zeggen dat de bediening van Jezus drieënhalf jaar duurde. Als er maar drie keer Pascha waren en Hij stierf tijdens de derde, dan zit er tussen het eerste en het tweede Pascha maar één jaar, en tussen het tweede en het derde ook maar één jaar. Dan zou Hij maar twee jaar en een paar maanden bediening hebben gehad. Maar als dit ook een Pascha is, geeft ons dat reden om te zeggen dat Zijn bediening drieënhalf jaar duurde. We zullen het nooit zeker weten. En het maakt ook niet zo veel uit. Maar aangezien je, denk ik, vaak hoort dat de bediening van Jezus drieënhalf jaar duurde — dat kan alleen worden aangetoond als dit feest ook een Pascha is.

Nu is er in Jeruzalem, bij de Schaapspoort, een badwater dat in het Hebreeuws Bethesda heet, met vijf zuilengangen.

En er is in Jeruzalem bij de Schaapspoort een badwater, dat in het Hebreeuws Bethesda wordt genoemd, met vijf zuilengangen. Daarin lag een grote menigte van zieken, blinden, kreupelen en verlamden, die wachtten op de beroering van het water.

JOHANNES 5:2-3

Nu, dit 'wachtend op het bewegen van het water', en het hele volgende vers, komen niet voor in de oudste handschriften. Houd dat in gedachten terwijl we vers 4 lezen. Dit laatste stukje van vers 3 en heel vers 4 ontbreken in de oudste handschriften, die luiden:

Daarin lag een grote menigte van zieken, blinden, kreupelen en verlamden, die wachtten op de beroering van het water. Want een engel daalde van tijd tot tijd neer in het badwater en bracht het water in beweging; wie dan het eerst daarin kwam, na de beweging van het water, werd gezond, aan welke ziekte hij ook leed.

JOHANNES 5:3-4

Deze kwestie van een engel die het water beroert en de eerste die erin stapt die genezen wordt, wordt dus niet bevestigd in de oudste handschriften. En natuurlijk weet niemand met zekerheid welke handschriften de oorspronkelijke lezing bewaard hebben. Het is mogelijk dat de oorspronkelijke lezing deze informatie wél bevatte en dat die op de een of andere manier is weggefallen in sommige van onze handschriften. Het is ook mogelijk dat het geen deel uitmaakte van het origineel, en dat deze woorden zijn toegevoegd door een kopiist die iets in het verhaal wilde verklaren dat de lezers anders niet zouden kunnen begrijpen. Want we zullen zien dat de man zegt, wanneer Jezus vraagt:

8

Tekstkritiek: de engel bij het badwater

Wil je gezond worden?

— de man zegt:

De zieke antwoordde Hem: Heere, ik heb geen mens om mij in het badwater te werpen wanneer het water in beroering gebracht wordt; en terwijl ik kom, daalt een ander vóór mij af.

JOHANNES 5:7

Die uitspraak zou voor ons helemaal geen betekenis hebben zonder een of andere verklaring. Wat heeft dat er nu mee te maken?

Jezus zag hem liggen en omdat Hij wist dat hij al lange tijd ziek was, zei Hij tegen hem: Wilt u gezond worden?

JOHANNES 5:6

Dus wat heeft dat te maken met de vraag? Het is dus mogelijk dat, als deze woorden er oorspronkelijk niet stonden, een kopiist die deze uitspraak wilde verklaren, deze verklarende toevoeging heeft gegeven en die heeft ingevoegd. We weten niet welke kant het opgaat, of het authentiek is of niet.

Als het authentiek is, lijkt het toch wel een beetje vreemd, eerlijk gezegd. Ik bedoel, het lijkt meer op magie dan op het soort dingen dat God gewoonlijk doet. Ik bedoel, als Hij iemand wil genezen, dan hoeft Hij niet — het is niet het recht van de sterkste. Deze man was daar al vele jaren verlamd. Het is duidelijk dat God er geen probleem mee had om hem te genezen, want Jezus genas hem. Maar waarom zou God het zo regelen dat iemand die Hij wilde genezen, aan een voorwaarde zou moeten voldoen die onmogelijk te vervullen was? En we zien zoiets absoluut nergens anders in het Oude Testament of elders in het Nieuwe Testament, waar een engel zou neerdalen en een soort signaal zou geven, en degenen die het signaal opmerken met elkaar wedijveren om als eerste te reageren en zo de prijs te krijgen. Het klinkt eerlijk gezegd nogal bijgelovig. Nu, uiteraard —

Als dit in het origineel staat, dan is het niet bijgelovig. Dan heeft God dit werkelijk gedaan. Maar ik weet niet zeker of we verplicht zijn dat te geloven, want er zijn oudere handschriften die deze specifieke uitleg niet hebben. Zonder die uitleg blijven we echter zitten zonder enige reden om te weten waarom de man zei wat hij zei. Het is natuurlijk mogelijk dat er onder de Joden een bijgelovige overlevering bestond, en dat deze man dat geloofde — dat als het water bewoog en je op tijd in het water sprong, je genezen zou worden. Maar dat is niet echt waar, en Johannes bevestigt dat niet als waar. Het kan zijn dat Johannes dat wel deed, of dat een of andere schrijver wist dat deze overlevering bestond en die invoegde om de woorden van de man begrijpelijk te maken. Dit is een mysterie dat we misschien nooit zullen kunnen oplossen.

Ik moet zeggen, ik ben altijd in de veronderstelling opgegroeid dat het waar was. Ik ben niet opgegroeid met de wetenschap dat het niet in de oude handschriften stond. Toen ik opgroeide en de King James las, las ik die woorden gewoon altijd zoals ze er stonden en geloofde ik ze zonder meer. Ik heb geen enkel probleem om in wonderen te geloven. Het is alleen dat sommige ervan een beetje ongepast lijken voor wat God zou doen. Ze lijken iets meer op magie dan op wonderen. Dus ik moet zeggen, ik benader deze omstreken verzen, deze woorden die niet in alle handschriften staan, met een beetje scepsis.

9

Aanwijzing voor vroege datering van Johannes

Één ding zou ik toch willen zeggen — en dat viel me dit jaar pas op, toen ik het opnieuw las nadat ik het al honderden keren eerder gelezen had — namelijk dat er in vers 2 staat:

En er is in Jeruzalem bij de Schaaps poort een badwater, dat in het Hebreeuws Bethesda wordt genoemd, met vijf zuilengangen.

JOHANNES 5:2

Dat was niet meer waar na het jaar 70. Maar de auteur lijkt te schrijven op een moment dat die Schaapspoort er nog was, want hij zegt "er is". De rest van het verhaal wordt verteld in de verleden tijd: er was deze man daar, en hij deed dit, enzovoort, en Jezus ging naar hem toe. Dat is allemaal in de verleden tijd, behalve deze uitspraak, "er is in Jeruzalem een Schaapspoort", die zijn lezer iets lijkt te vertellen dat bestond op het moment van schrijven — zelfs op het moment van schrijven is die Schaapspoort daar nog. Het is alsof ik probeer iets uit te leggen dat gebeurde in een stad die ik goed kende en jij niet, en ik in de tegenwoordige tijd een aantal kenmerken van die stad beschrijf en jou daarna een verhaal vertel dat daarmee te maken heeft.

De reden dat ik dit aankaart, is dat mensen doorgaans aannemen dat Johannes een van de laatste boeken van de Bijbel is die geschreven is, zelfs later dan Openbaring. Het kan niet bewezen worden dat Johannes later geschreven is dan Openbaring, maar er is wel een redelijk pleidooi voor te houden. Als dat waar is, dan is het opmerkelijk dat Johannes geschreven lijkt te zijn vóór het jaar 70, want iemand die na het jaar 70

schreef, zou niet zeggen dat er een Schaapspoort in Jeruzalem is, want die was er niet meer. Jeruzalem was met de grond gelijkgemaakt en afgebrand. Er waren geen poorten, er waren geen muren, er was niets. Dus dat de auteur in de tegenwoordige tijd spreekt over het feit dat zo'n kenmerk in Jeruzalem bestaat, lijkt erop te wijzen dat hij schreef voordat het verwoest werd. Dat zou duiden op een heel vroege dateringsperiode, veel vroeger dan de traditionele.

De meeste geleerden geloven dat Johannes, Openbaring en de brieven van Johannes, allemaal geschreven door dezelfde man, geschreven zijn rond de jaren 90 na Christus, misschien rond het jaar 96, tijdens de regering van Domitianus. Maar als Johannes inderdaad vóór het jaar 70 geschreven is, zoals deze kleine aanwijzing zou kunnen suggereren, dan zijn misschien de andere geschriften van Johannes dat ook. Het is moeilijk te zeggen. Dat zou van belang zijn voor de interpretatie van Openbaring, want, zoals je weet, geloven veel mensen, mijzelf inbegrepen, dat veel van de profetieën in Openbaring de verwoesting van Jeruzalem voorspellen, wat niet het geval zou kunnen zijn als het na die gebeurtenis geschreven was. Je schrijft geen boek na een gebeurtenis en voorspelt vervolgens die gebeurtenis — niet als je authentieke profetie aan het schrijven bent. Dus als er iets in Openbaring de verwoesting van Jeruzalem voorspelde, dan moet Openbaring vóór het jaar 70 geschreven zijn. De meeste geleerden vandaag de dag denken niet dat dat zo was, hoewel de meeste geleerden in de negentiende eeuw dat wel dachten. Er zijn in verschillende tijden verschillen van mening geweest. Maar het is duidelijk dat als het na het jaar 70 geschreven is, dan is de opvatting dat het over de verwoesting van Jeruzalem gaat onmogelijk — dan kan dat niet waar zijn.

Ik denk dat er bewijs is, hoewel ik niet zeg dat het een uitgemaakte zaak is. Ik zeg niet dat het overtuigend of noodzakelijkerwijs dwingend is voor een scepticus. Maar naar mijn mening is er bewijs dat mij ertoe neigt te geloven dat Openbaring eerder geschreven is dan het Evangelie van Johannes. En er is hier bewijs dat Johannes vóór 70 na Christus geschreven is, wat niet bewijst, maar wel neigt naar de opvatting dat Openbaring ook vóór 70 na Christus geschreven is. Dat is een zijopmerking.

10

De Schaapspoort en de Goede Herder

Merk nu op dat deze man zich in Jeruzalem bevond bij wat de Schaapspoort wordt genoemd, een vijver bij de Schaapspoort. De vijver heet Bethesda, maar Johannes maakt er een punt van te zeggen dat het bij de Schaapspoort is. Dat lijkt onnodig om te vermelden. Sterker nog, het woord 'poort' staat niet eens in het Grieks — er staat alleen:

En er is in Jeruzalem bij de Schaaps poort een badwater, dat in het Hebreeuws Bethesda wordt genoemd, met vijf zuilengangen. Daarin lag een grote menigte van zieken, blinden, kreupelen en verlamden, die wachtten op de beroering van het water.

JOHANNES 5:2-3

Maar het gaat wel over een poort waar de schapen doorheen zouden gaan.

Wat daaraan interessant is: weet je nog dat we dit bespraken bij de inleiding op Johannes? Ik zei toen dat de wonderen van Jezus die in Johannes worden opgetekend, naar mijn oordeel zijn uitgekozen om te corresponderen met de uitspraken van Jezus waarin Hij zegt: 'Ik ben,' gevolgd door iets. Er zijn zeven van zulke uitspraken in Johannes en zeven wonderen die in Johannes worden opgetekend. En in minstens drie of vier van de gevallen verbindt Johannes zelf het wonder met de uitspraak. Maar er zijn drie of vier gevallen waarin het niet duidelijk verbonden is. Een daarvan is deze. Dit wonder is niet duidelijk verbonden met een van de 'Ik ben'-uitspraken van Jezus. Maar er is een 'Ik ben'-uitspraak van Jezus die niet verbonden is met een van de andere wonderen, en die zou hier kunnen horen, waar Jezus zei:

Ik ben de goede Herder; de goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

JOHANNES 10:11

Dat Johannes vermeldt dat deze genezing plaatsvond bij de Schaapspoort, lijkt onnodig om te noemen, tenzij Johannes ons iets wil geven om met die gelijkenis te verbinden. De Goede Herder zorgt voor het kreupele schaap. En hier is een verhaal dat plaatsvindt bij de Schaapspoort, waar een van Gods schapen verzorging nodig heeft.

Kijk naar Ezechiël 34. In deze profetie berispt Ezechiël, of God, de leiders van Israël en noemt hen herders. Want in het Oude Testament was het gebruikelijk dat God naar Israël verwees als Zijn kudde, als Zijn schapen. En de leiders — de vorsten, de rechters, de heersers, de priesters en zelfs de profeten, vaak valse profeten — degenen die leiding gaven aan Israël, werden de herders genoemd. En hier, in Ezechiël 34:1, staat:

Het woord van de HEERE kwam tot mij:

EZECHIËL 34:1

Dit gaat verder en blijft de leiders van Israël veroordelen, omdat ze niet goed gezorgd hebben voor de schapen, dat wil zeggen de Israëlieten, Gods schapen. Maar als we verdergaan, kijk in hetzelfde hoofdstuk, Ezechiël 34:11:

Want zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en naar ze op zoek gaan.

EZECHIËL 34:11

Hij heeft het hier over het herstel uit Babylon.

Ik zal ze uitleiden uit de volken, ze bijeenbrengen uit de landen en ze brengen naar hun land. Ik zal ze weiden op de bergen van Israël, bij de waterstromen en in alle bewoonbare plaatsen van het land. In goede weide zal Ik ze weiden en op de hoge bergen van Israël zal hun weideplaats zijn. Ze zullen daar neerliggen in een goede weideplaats en ze zullen grazen in de voortreffelijkste weide op de bergen van Israël.

EZECHIËL 34:13-14

Ik zal Zelf Mijn schapen weiden en Ik zal ze Zelf doen neerliggen, spreekt de Heere HEERE.

EZECHIËL 34:15

zegt Hij, Vers 16:

Het verlorene zal Ik zoeken, het afgedwaalde zal Ik terugbrengen, het gebrokene zal Ik verbinden, en het zieke zal Ik versterken, maar het welgedane en het sterke zal Ik wegvagen. Ik zal ze weiden zoals het hoort.

EZECHIËL 34:16

en zo verder, in oordeel.

11

Jezus als Herder en Deur voor de schapen

Let nu op wat Hij zegt. De leiders van Israël hebben niet de rol van herder voor het volk vervuld, maar God zegt: 'Ik zal.' En weet je nog, Jezus zei in Johannes 10:

Ik ben de goede Herder; de goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

JOHANNES 10:11

Ongetwijfeld met opzet verbonden aan deze belofte dat God zei: Ik zal de herder zijn voor Mijn schapen. Alleen spreekt daar Jahweh. Wanneer Jezus zegt: 'Ik ben de Goede Herder,' doet Hij daarmee een nauwelijks verhulde aanspraak op het zijn van Jahweh. Immers, David zei:

Hij doet mij neerliggen in grazige weiden, Hij leidt mij zachtjes naar stille wateren.

PSALMEN 23:2

En Jezus zegt:

Ik ben de goede herder.

Maar niet alleen dat: hier bij de Schaapspoort vindt Hij een van de schapen dat gesterkt moet worden. Dit wonder wordt meestal het wonder van de kranke man genoemd. Kranke is hier een ouderwets woord voor zwak of krachteloos. Jezus sterkt hem. De man heeft geen kracht in zijn benen. Hij ontvangt kracht in zijn benen wanneer hij genezen wordt, maar hij is zwak. En hij wordt hier gesterkt. En een van de dingen die Ezechiël zei dat God de herders verweet, is dat ze de zwakken niet gesterkt en opgezocht hebben. Hier zoekt Jezus deze man op als een zwak schaap, sterkt hem, en handelt Hij als een goede herder.

Johannes vermeldt dat dit gebeurde bij de Schaapspoort — een terloopse opmerking die net zo goed weggelaten had kunnen worden. Daarom vermoed ik dat dit wonder in onze gedachten verbonden moet worden met de uitspraak van Jezus:

Ik ben de goede herder.

En op dezelfde plaats zei Jezus:

Jezus dan zei opnieuw tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u:
Ik ben de Deur voor de schapen.

JOHANNES 10:7

Dat is eigenlijk geen aparte uitspraak, want de herder was de deur van de schaapskooi. De herder sliep 's nachts dwars over de ingang van de schaapskooi om de wolven en rovers buiten te houden. De deur van de schaapskooi was dus de herder zelf. Maar interessant genoeg treedt Jezus hier op als herder bij de Schaapspoort, wat zonder al te veel moeite gelijkgesteld kan worden aan de deur van de schaapskooi, vooral als Jeruzalem gezien wordt als de schaapskooi.

12

Jezus spreekt de kranke man aan

Maar hier komt Jezus bij deze man die een kwaal heeft. Vers 5:

En daar was een man die al achtendertig jaar ziek was. Jezus zag hem liggen en omdat Hij wist dat hij al lange tijd ziek was, zei Hij tegen hem: Wilt u gezond worden?

JOHANNES 5:5-6

zelfcorrectie: "Ik ben de Schaapspoort" -> "Ik ben de Goede Herder van de schapen. Ik ben de poort. Ik ben de deur naar de schaapskooi" (de spreker begon aan Jezus een uitspraak toe te schrijven, "Ik ben de Schaapspoort", die niet in de Schrift voorkomt, en verving die vervolgens door de werkelijke uitspraken uit Johannes 10)

Hij wist dat de man al lange tijd in die toestand verkeerde, en Hij zei tegen hem:

Wil je gezond worden?

Let nu op: in vers 3 wordt ons verteld dat er een grote menigte zieke mensen op de galerijen rond dit bad lag, in de hoop genezen te worden. En Jezus kiest één man uit. Hij zoekt hem op, zoals de Goede Herder de schapen opzoekt. Deze man was blijkbaar iemand van wie Jezus geloofde dat God hem wilde bereiken, anders dan de anderen rond het bad. Voor zover wij weten genas Jezus alleen deze ene man, en liet Hij de menigte zieken achter die daar wachtten tot het water in beweging kwam.

En misschien kwam dat doordat hij de meest hulpeloze was, omdat hij zichzelf niet eens kon bewegen, en daar wachtte iedereen op. Hij hoopte dat iemand hem zou helpen om het water in te komen, zoals we zullen zien. Maar Jezus maakte die noodzaak in feite overbodig. We weten niet waarom Jezus juist deze man uitkoos, behalve dat Jezus in alles wat Hij deed altijd door Zijn Vader werd geleid. Maar we zien Hem deze man opzoeken te midden van een menigte, terwijl Hij zijn achtergrond kent, en hem benaderen en zeggen:

Wil je gezond worden?

Toen antwoordde de zieke man Hem:

De zieke antwoordde Hem: Heere, ik heb geen mens om mij in het badwater te werpen wanneer het water in beroering gebracht wordt; en terwijl ik kom, daalt een ander vóór mij af.

JOHANNES 5:7

Het is interessant dat Jezus zei:

Wil je gezond worden?

Dat is een nogal vreemde vraag om aan iemand te stellen die verlamd of ziek is. En toch denk ik niet dat Jezus overbodige vragen stelde. Ik denk dat het gewoon een retorische vraag was om de hoop en de verwachtingen van de man op te wekken. Hoewel op dat moment alles wat hij van Jezus zou verwachten — aangezien hij Jezus voor een gewoon mens hield — zou zijn dat Jezus misschien zou blijven rondhangen en, als het water bewoog, hem zou kunnen helpen om het water in te komen.

En dat is waar de man over klaagt: 'Nou, Heere, ik zou dolgraag genezen worden, maar niemand wil me helpen. Misschien, bij implicatie, misschien zou U me kunnen helpen als het water toevallig beweegt terwijl U hier bent. Misschien zou U me het water in kunnen helpen.' En Jezus zei tegen hem:

13

Mensen die niet beter willen worden

Jezus zei tegen hem: Sta op, neem uw ligmat op en ga lopen.

JOHANNES 5:8

Er moet een soort gezaghebbende toon zijn geweest die de man er echt van overtuigde dat hij het kon, toen Jezus zo tegen hem sprak. Anders zou de man het gevoel kunnen hebben dat hij bespot werd. Ik heb een aantal vrienden gehad die verlamd waren. Eén man in het bijzonder — ik meen dat hij een oudste was in onze gemeente in Santa Cruz, toen ik daar oudste was bij Calvary Chapel — was verlamd geraakt bij een ongeluk tijdens de oorlog, en ik meen dat hij ongeveer vanaf zijn borst naar beneden vrijwel geen enkel deel van zijn lichaam kon gebruiken, en in een rolstoel zat.

Maar hij zei dat er veel keren waren dat hij op samenkomsten was geweest waar mensen, vol ijver om een genezing tot stand te brengen en vol geloof, hem gewoon bij de hand grepen, hem uit zijn rolstoel trokken en zeiden: 'Sta op en loop.' En hij kon dat natuurlijk niet. Hij werd niet beter. En hij werd er echt schuw van. Hij wilde niet meer naar samenkomsten gaan waar iemand geïnteresseerd zou kunnen zijn in het genezen van hem. Niet dat hij niet graag genezen had willen worden, maar hij wilde niet

overgeleverd zijn aan de ijverige, aspirant-genezers van God. Het is zoals die sticker op een bumper zegt: 'Ik heb niets tegen God, geen bezwaar tegen God. Het zijn Zijn mensen die ik niet kan uitstaan.' En deze man wilde gewoon nergens meer naartoe waar mensen in genezing geloofden, uit angst dat ze hem weer uit zijn rolstoel zouden trekken.

En als Jezus als een vreemdeling naar hem toe was gelopen en had gezegd: 'Zou je genezen willen worden?' dan had deze man waarschijnlijk gezegd: 'Nee, dank u, laat me maar met rust. Ik red me wel. Ik doe dit al 38 jaar.' Deze man zou kunnen zeggen: 'Het is niet het beste leven, maar ik heb al zo vaak meegemaakt dat mensen me omhoogtrokken en op de grond lieten vallen, dat ik liever heb dat je dat onderwerp niet eens aansnijdt — tenzij je me wilt helpen het water in te komen wanneer het beweegt.' Sommige mensen willen eigenlijk niet beter worden, omdat ziek zijn de enige manier is waarop ze aandacht krijgen. Er zijn mensen die niet veel hebben dat hen onderscheidt of dat medeleven van anderen opwekt. En soms zorgt het feit dat ze niet gezond zijn ervoor dat ze veel meer medeleven krijgen dan ze normaal zouden krijgen.

Ik herinner me een man die naar onze school in Oregon kwam. Hij had meerdere keren in psychiatrische instellingen gezeten, dus ik geloof niet dat hij echt gek was. Ik denk dat het een manier was om aandacht te krijgen, maar hij gebruikte medicijnen toen hij naar de school kwam. En hoewel ik er geen enkel vertrouwen in heb dat psychiatrische medicatie het juiste antwoord is, zeg ik mensen nooit dat ze ermee moeten stoppen. Als ik tegen iemand zou zeggen dat hij moest stoppen met zijn medicatie, en diegene deed dat, en vervolgens iets geks en gevaarlijks deed waardoor hij zichzelf verwondde, dan zou ik aangeklaagd kunnen worden voor het geven van medisch advies zonder vergunning, enzovoort. Ik adviseer mensen nooit om te stoppen met hun medicatie, maar ik zeg vaak wel dat ik er weinig vertrouwen in heb dat dat Gods antwoord is op hun probleem. Maar als ze willen stoppen, zeg ik meestal dat ze daarvoor naar een dokter moeten gaan, er geleidelijk mee moeten afbouwen, en niets gevaarlijks moeten doen.

Hij kwam op de school in een jaar waarin er zo'n vier mensen naar de school kwamen die allemaal medicatie gebruikten, en dat wist ik niet.

Niemand van hen vertelde me dat totdat het later bleek. Ze stopten allemaal, één voor één, onafhankelijk van elkaar, zonder overleg, dat jaar met hun medicatie. En het ging allemaal goed met hen. Ik had het niet voorgesteld. Ik wist niet eens dat ze medicatie gebruikten toen ze kwamen. In de loop van de negen maanden dat de school de Bijbel bestudeerde, voelden ze gewoon dat ze God moesten vertrouwen, en ze stopten met hun medicatie.

Waaronder Donald, deze ene man — hij is degene die eerder een paar keer in psychiatrische instellingen had gezeten. Ik herinner me dat hij er een hele zaak van maakte dat hij gestopt was met zijn medicatie. We hadden onze openbare bijeenkomst op vrijdagavond, en elke vrijdag stond hij op en zei: 'Ik ben al drie weken van mijn medicatie af. Ik ben al tien weken van mijn medicatie af. Ik ben al vijftien weken van mijn medicatie af.' En dan applaudisseerde iedereen — joepie, geweldig, gefeliciteerd. Hij kreeg veel schouderklopjes, veel aandacht, van dat soort dingen.

Uiteindelijk, omdat hij dit elke week deed, werden de mensen er een beetje moe van om het steeds te horen. Niet dat het hun niet kon schelen, het was gewoon geen nieuws meer. Het ging prima met hem zonder zijn medicatie; hij hoefde het niet elke week te melden. En uiteindelijk was het enthousiasme waarmee mensen op zijn getuigenis reageerden niet meer zo uitbundig, laat ik het zo zeggen.

En weet je wat? Hij ging zichzelf laten opnemen in een psychiatrisch ziekenhuis en gedroeg zich weer gek. Van de vier studenten die dat jaar kwamen en met hun medicatie stopten, was hij de enige die het jaar niet volhield. Hij hield het zes maanden vol, wat duidelijk maakt dat hij de medicatie niet nodig had — het ging zes maanden prima zonder. Maar ik merkte dat toen hij niet meer als een zieke persoon werd gezien, mensen hem gewoon als een normaal persoon behandelden, en er niet veel aan hem was dat hem van anderen onderscheidde. Het leek wel alsof hij het niet leuk vond om gezond te zijn.

Nadat hij teruggegaan was naar het psychiatrisch ziekenhuis, hebben we hem allemaal bezocht en zo. Sindsdien is hij er weer uit. Ik denk dat hij enigszins normaliseerde, maar hij heeft wel een tijdlang een hele geschiedenis gehad van op en neer gaan.

14

Genezing van de kranke man op de sabbat

Ik denk dat soms, wanneer Jezus zegt:

Jezus zag hem liggen en omdat Hij wist dat hij al lange tijd ziek was, zei Hij tegen hem: Wilt u gezond worden?

JOHANNES 5:6

— nou, natuurlijk zou hij beter willen worden, toch? Of toch niet? Sommige mensen krijgen veel meer aandacht, en de aandacht en het medeleven die ze krijgen omdat ze ziek zijn, zijn voor hen meer waard dan goede gezondheid zonder dat medeleven en zonder die aandacht zou zijn.

Ik heb een verhaal gehoord over een vrouw die een nepgipsverband had dat ze aan en uit kon ritsen. Ze deed het aan wanneer ze naar de kerk ging, zodat iedereen haar veel aandacht gaf. Mensen zoals zij willen niet beter worden.

Deze man wilde wél beter worden, en ik denk niet dat Jezus met Zijn vraag impliceerde dat hij dat niet wilde. Ik denk dat Jezus waarschijnlijk gewoon een gesprek begon over de toestand van de man en hem aan het denken zette over zijn verlangen om beter te worden. En de man verlangde er inderdaad naar om beter te worden, maar hij was nogal hopeloos, omdat hij geen vrienden had. Zelfs in zijn zieke toestand kreeg hij geen aandacht — behalve van Jezus. En Jezus koos hem uit, een man die blijkbaar geen enkele vriend had, zelfs niet iemand die hem zou helpen het water in te komen.

Als je zelfs maar een familielid had, of iemand die niet eens echt je beste vriend was, dan zou je toch iemand kunnen vinden die genoeg om je achtendertig jaar van kreupel-zijn zou geven om te zeggen: 'Ik help je het water in. Ik blijf gewoon bij je.' Maar deze man had blijkbaar helemaal niemand. Hij zegt:

Ik heb niemand om me het water in te helpen als het in beweging komt, en terwijl ik onderweg ben, gaat een ander me voor.

Dus, wie te laat komt vist achter het net — als je niet de sterkste bent, overleef je het niet.

Jezus zei tegen hem:

Sta op, neem je bed op en loop.

En onmiddellijk werd de man gezond gemaakt.

En meteen werd de man gezond, nam zijn ligmat op en ging lopen. En het was sabbat op die dag.

JOHANNES 5:9

15

Farizeeën en de sabbatsregels

Dat is het vermelden waard. Het zou niet vermeld zijn als het op een woensdag, vrijdag of maandag was geweest — dan hadden we nooit gehoord welke dag van de week het was; het zou er niet toe doen. Maar dat het de sabbat was, maakt het nieuwswaardig, want het betekent dat Jezus iemand had genezen op de sabbatdag. En dat werd door de Farizeeën als een doodzonde beschouwd. De Farizeeën hadden heel strenge regels over de sabbatsviering.

De Talmoed geeft hun opvattingen weer, maar is pas enkele eeuwen later opgeschreven. Tot die tijd werden de opvattingen mondeling doorgegeven. De Talmoed bevat veel bepalingen over wat je op de sabbatdag wel en niet mocht doen. Eén ding dat de Talmoed zei, en dat de Farizeeën geloofden, is dat zelfs een arts niet mocht werken op de sabbatdag. Hij mocht iemand niet genezen, tenzij het een levensbedreigende situatie was waarbij het niet veilig was om een dag te wachten. Met andere woorden, als het kon wachten tot zondag in plaats van op zaterdag, de sabbat, gedaan te worden, dan werd van de arts verwacht dat hij tot zondag wachtte en het niet op de sabbat deed.

Dat is op zich redelijk: als de man achtendertig jaar ziek was geweest, kon hij nog wel één dag langer wachten. En dat wist Jezus heel goed. Maar het feit dat Jezus het op de sabbat deed, was met opzet. Het was met opzet om hen ermee te confronteren, want

Hij wist dat Hij daar kritiek voor zou krijgen. En dit komen we vaak tegen bij de wonderen die Jezus doet. We lezen dan: "En het was de sabbatdag." Hij had het op een andere dag kunnen doen, maar dat wilde Hij niet. Hij wilde het juist op die dag doen. Zijn Vader wilde dat Hij het op die dag deed. En zo wordt ons verteld dat het de sabbatdag was, en al snel overschaduwt dat het feit dat er een prachtig wonder is gebeurd. Het feit dat het op een sabbat gebeurde, maakt het aanstootgevend. En zo was die dag de sabbat.

16

Jezus vindt de genezen man terug

Vers 10:

De Joden dan zeiden tegen hem die genezen was: Het is sabbat, het is u niet geoorloofd de ligmat te dragen.

JOHANNES 5:10

Dat is het dragen van een last. Zijn bed was waarschijnlijk een vod die hij opgerold onder zijn arm droeg. Hij is achtendertig jaar lang een bedelaar. Hij had geen inkomen, en sliep waarschijnlijk achtendertig jaar lang op dezelfde vod. Die zat waarschijnlijk vol gaten en was helemaal versleten, en woog waarschijnlijk minder dan een brief die met één postzegel verstuurd kan worden. Het is helemaal geen last. Maar het was iets overbodigs dat hij met zich meedroeg. En ze zeiden: "Dat mag je niet doen op de sabbat."

Nu, de wet zei dat niet. De wet zei wel dat je op de sabbat geen last mocht dragen, en daarom was het verzamelen van hout om een vuur te maken op de sabbat strafbaar volgens de wet. Maar de wet zei niet wat als last gold. En de geest van de wet zou zeker niet inhouden dat het een man verboden zou zijn om zijn bed mee te nemen wanneer hij de plaats verlaat, net genezen van een ziekte, op weg naar huis. Hoe dan ook, de Farizeeën stonden nooit in contact met het hart van God, alleen met de regels die van de rabbijnen op hen waren overgeleverd.

En hij antwoordde hun:

Hij antwoordde hun: Hij Die mij gezond gemaakt heeft, Die heeft tegen mij gezegd: Neem uw ligmat op en ga lopen.

JOHANNES 5:11

Toen vroegen ze hem:

Zij vroegen hem dan: Wie is de Mens Die u gezegd heeft: Neem uw ligmat op en ga lopen?

JOHANNES 5:12

En hij die genezen was, wist niet Wie het was, want Jezus had Zich ongemerkt verwijderd omdat er een menigte was op die plaats.

JOHANNES 5:13

Dus hij wist niet eens wie Jezus was. Het is niet zo dat hij in de naam van Jezus geloofde, of geloofde dat Jezus God was of de Zoon van God. Hij wist niet eens wie het was. "Een of andere man zei tegen me dat ik moest opstaan en lopen, en ik voelde gewoon dat ik het kon. En ik voelde iets in mijn benen wat ik bijna veertig jaar lang niet had gevoeld. En ik stond op en het gebeurde. En wie was ik om daartegen in te gaan?" En ze zeggen: "Nou, wie heeft het gedaan?" "Ik weet niet wie het was. Het is gewoon een man, en hij verdween min of meer in de menigte. Ik weet niet of ik hem zou kunnen aanwijzen."

Dan staat er dat Jezus hem later in de tempel vond. Hij vond Jezus niet; Jezus ging hem zoeken en vond hem. En Hij zei tegen hem:

Daarna vond Jezus hem in de tempel en zei tegen hem: Zie, u bent gezond geworden, zondig niet meer opdat u niet iets ergers overkomt.

JOHANNES 5:14

17

Zondig niet meer: de overspelige vrouw

Die uitspraak van Jezus is een merkwaardige uitspraak. Ze lijkt op wat Hij zei tegen de vrouw die op overspel betrappt was, waar Hij zegt:

En zij zei: Niemand, Heere. En Jezus zei tegen haar: Ook Ik veroordeel u niet; ga heen en zondig niet meer.

JOHANNES 8:11

Het is duidelijk dat "zondig niet meer" niet betekent dat je een absoluut volmaakt leven moet leiden en nooit ergens in tekortschiet, want dat zou een last op een mens leggen die geen mens kan dragen. Als Hij had gezegd: "Nou, als je opnieuw zondigt, gebeurt er iets ergers met je" — nou, dat zou een verschrikkelijke last zijn, want er is niet veel dat veel erger is dan achtendertig jaar van je leven verlamd zijn en die jaren kwijtraken. Iets ergers als ik weer zondig? Ik bedoel, wat als ik een slechte gedachte heb?

Het lijkt duidelijk dat toen Jezus tegen de vrouw die op overspel betrappt was zei:

Ga heen en zondig niet meer.

Hij bedoelde: "Pleeg geen overspel meer. Herhaal deze zonde niet." Natuurlijk wil Hij niet dat we helemaal niet zondigen, maar Hij had het over die specifieke zonde. Hij zei:

Jezus nu richtte Zich op en toen Hij niemand zag dan de vrouw, zei Hij tegen haar: Vrouw, waar zijn die aanklagers van u? Heeft niemand u veroordeeld?

JOHANNES 8:10

"Nou, die zijn er niet, Heere." "Nou, dan veroordeel ik u ook niet. Ik veroordeel u niet. Ga heen en doe het niet meer." Zondig niet meer — Hij bedoelt natuurlijk die ene specifieke zonde die Hij op het oog heeft.

Ook hier zijn de meeste geleerden het erover eens dat Jezus waarschijnlijk een bepaalde zonde in gedachten had die deze man kende. En mogelijk, gezien de manier waarop Jezus het zei, wordt bijna gesuggereerd dat zijn eerdere toestand over hem

gekomen was vanwege een zonde die hij begaan had. En Jezus zegt eigenlijk: oké, je bent deze keer aan een ramp ontsnapt. Wees de volgende keer voorzichtiger. Doe dat niet meer, anders kan het de volgende keer erger voor je zijn. Ik denk niet dat Jezus hier echt probeert te dreigen. Ik denk dat Hij bedoelt: iets wat je eerder gedaan hebt, en je weet zelf wat het was, heeft je achtendertig jaar verlamming bezorgd. Doe het niet nog eens, want de volgende keer komt het misschien niet zo gemakkelijk voor je af. Wat de zonde ook was, dat weten we niet. En ik weet niet zeker wat voor soort zonde rechtstreeks verbonden zou kunnen zijn met de toestand van zo zwak zijn dat je zelfs niet kunt bewegen.

18

Ziekte, zonde en schuldgevoel

Hij was blijkbaar niet echt verlamd, want hij kon min of meer bewegen. Hij kon alleen niet snel genoeg bewegen om bij de vijver te komen. Hij zegt:

De zieke antwoordde Hem: Heere, ik heb geen mens om mij in het badwater te werpen wanneer het water in beroering gebracht wordt; en terwijl ik kom, daalt een ander vóór mij af.

JOHANNES 5:7

Dus hij is niet volledig verlamd, alleen blijkbaar een extreme vorm van chronisch vermoeidheidssyndroom — zodanig dat hij nauwelijks kracht had. Wat zou hem zo van kracht kunnen beroven? Wat voor zonde zou hij begaan kunnen hebben? Ik weet het niet. Mogelijk zou elke zonde dat kunnen doen, als hij er voldoende schuldgevoel bij had. Soms kan alleen al schuldgevoel allerlei vreselijke dingen met een mens doen. Het hoeft niet zo te zijn dat God hem oordeelde voor iets wat hij gedaan had. Het kan zijn dat hij iets gedaan had waar hij zich vreselijk over voelde, verschrikkelijk over voelde, en dat hij daardoor bijna zijn wil om te leven verloor en zijn normale functioneren kwijtraakte. We hebben allemaal weleens dingen gedaan waarover we verdriet hadden en ons bekeerd hebben, maar het lijkt niet zo te zijn dat het ons op die manier overkwam. Maar ik denk dat psychologen ontdekken, of artsen ontdekken, dat mensen met ernstige symptomen soms eigenlijk gewoon iets in hun hoofd hebben spelen — schuldgevoel of zoiets — dat hun probleem veroorzaakt. Dat kan het geval

geweest zijn in de situatie van deze man, al weten we het niet. Jezus leek in Zijn woorden zeker te suggereren dat er een bepaalde zonde was die de man niet moest herhalen. Door te zeggen dat er anders iets ergers kon gebeuren, lijkt Jezus te suggereren dat de vorige keer dat de man deze zonde beging, dit tot zijn problemen leidde. Dus hij kon maar beter voorzichtig zijn om het niet te herhalen, anders zou het de volgende keer erger kunnen zijn. Jezus wist wat er speelde, en ik denk dat de man dat ook moet hebben geweten. Jezus verwachtte dat de man wist waar Hij het over had.

Dus de man ging weg en vertelde de Joden dat het Jezus was die hem beter gemaakt had. Dit lijkt niet erg aardig, als hij begreep dat Jezus hierdoor in de problemen zou komen. Je zou verwachten dat de man zou zeggen: nou, ik zal jouw geheim bewaren, Jezus. Je hebt me een gunst bewezen. Ik zorg dat jij buiten schot blijft. Maar hij dekte Jezus' rug niet. Hij dacht: nou, de Farizeeën willen weten wie het gedaan heeft, en ik kan de druk van mezelf afhaken door Hem aan te wijzen. En dus wees hij Jezus aan als de man die het gedaan had.

19

Jezus maakt Zich gelijk aan God

En hoewel we de rest van dit hoofdstuk niet kunnen behandelen, kunnen we nog wel iets meer nemen. Vers 16 zegt:

En daarom vervolgden de Joden Jezus en probeerden zij Hem te doden, omdat Hij deze dingen op de sabbat deed. Maar Jezus antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook. Daarom dan probeerden de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen het gebod van de sabbat brak, maar ook zei dat God Zijn eigen Vader was, en daarmee Zichzelf aan God gelijkmaakte.

JOHANNES 5:16-18

Nu denk ik dat ik nog een paar verzen moet lezen, want dit is hier één doorlopende gedachtegang.

Jezus dan antwoordde en zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: De Zoon kan niets van Zichzelf doen, als Hij dat niet de Vader ziet doen, want al wat Deze doet, dat doet ook de Zoon op dezelfde wijze. Want de Vader heeft de Zoon lief en laat Hem alles zien wat Hij doet, en Hij zal Hem grotere werken laten zien dan deze, opdat u zich verwondert. Want zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie Hij wil. Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven, opdat allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet, Die Hem gezonden heeft.

JOHANNES 5:19-23

Jezus gaat nu verder, maar wij kunnen vanaf dit punt niet verder gaan. Ik heb nog van alles wat ik zou willen zeggen over sommige dingen die Hij hier zei. De Joden dan, in dit geval bedoel ik de Joodse leiders, probeerden Jezus te doden. Of eerst wilden ze Hem vervolgen. Later, in vers 18, staat dat ze probeerden Hem te doden. Ze vervolgden Jezus en probeerden Hem te doden omdat Hij deze dingen op de sabbat had gedaan. Ze beschouwden Hem dus als iemand die de sabbat overtrad, en ze wisten al dat Hij niet hun vriend was, omdat Hij hun geldwisselaars uit de tempel had verdreven en dergelijke. Hij was het niet eens met de manier waarop zij het huis van God bestuurden, en dat had Hij ook gezegd. En Hij verwierf ongetwijfeld veel populaire steun, wat hen in een slecht daglicht stelde en misschien het gevoel gaf dat hun positie zelfs bedreigd werd. Dus dachten ze: we moeten van deze man af. En het doen van deze dingen op de sabbat, dat was, op een bepaalde manier bekeken, een overtreding waar de doodstraf op stond. Toen een man in het boek Numeri op de sabbat hout aan het sprokkelen was, beval God dat die man ter dood gebracht moest worden. Het overtreden van de sabbat werd bestraft met de dood. Jezus had iets gedaan wat zij het overtreden van de sabbat noemden. Had Hij dat? Nou, het klinkt alsof Hij dat had gedaan.

20

De sabbat als verbondsteken voor Israël

Maar een heel groot aantal christenen gelooft vandaag dat het houden van de sabbat iets heel belangrijks is dat christenen nog steeds moeten doen, omdat het in de Tien Geboden staat. En ze geloven dat het houden van de sabbat ook deel uitmaakt van de verplichting van de christen. Ik ben het daar niet mee eens. Ik geloof niet dat de Tien Geboden ergens in het Nieuwe Testament worden gegeven als beschrijving van het christelijke leven. Ze werden gegeven samen met het oude verbond, toen het verbond tussen God en Israël werd gesloten, en ze waren de verbondsbepalingen. Sterker nog, God zei zelfs in Exodus 31 dat het houden van de sabbat het teken was van het verbond tussen Israël en God. De sabbat was dus specifiek iets wat God aan Israël gaf. In Exodus 31:14 staat:

Ja, u moet de sabbat in acht nemen, want die is voor u heilig. Wie hem ontheiligt, moet zeker gedood worden, ja, ieder die op die dag werk verricht, die persoon moet uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten.

EXODUS 31:14

Nu, het woord 'ontheiligen' dat de HSV hier gebruikt — wij denken daarbij al gauw aan vloeken of godslastering, maar het gaat om het tegenovergestelde van heilig maken. Het onderliggende begrip, in het Engels vaak vertaald met 'profane', betekent letterlijk gewoon 'alledaags'. Dingen die heilig zijn, zijn geen alledaagse dingen. Het zijn bijzondere dingen, apart gezet. Dingen die niet heilig zijn, zijn profaan; ze zijn wereldlijk, alledaags. Profaan betekent niet slecht, het betekent alleen maar alledaags. Wie de sabbat profaneert betekent: als je de sabbat behandelt zoals je elke andere dag behandelt, als een gewone dag, als je de sabbat verlaagt tot het niveau van een alledaagse dag in plaats van een heilige dag, dat is wat het betekent. God zei toen:

Ja, u moet de sabbat in acht nemen, want die is voor u heilig. Wie hem ontheiligt, moet zeker gedood worden, ja, ieder die op die dag werk verricht, die persoon moet uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. Zes dagen zal er werk verricht worden, maar op de zevende dag is het sabbat, een dag van volledige rust, heilig voor de HEERE. Ieder die op de sabbatdag werk verricht, moet zeker gedood worden. Laat de Israëlieten dan de sabbat in acht nemen, door de sabbat te houden, al hun generaties door, als een eeuwig verbond. Hij zal tussen Mij en de Israëlieten voor eeuwig een teken zijn, want de HEERE heeft in zes dagen de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust en Zich verkwikt.

EXODUS 31:14-17

Merk op dat Hij zegt dat de sabbat een teken is tussen God en Israël, net zoals de besnijdenis dat was. Dat is wat God zei, hetzelfde gold voor de besnijdenis. In Genesis 17 zei Hij tegen Abraham:

U moet het vlees van uw voorhuid laten besnijden en dat zal een teken zijn van het verbond tussen Mij en u.

GENESIS 17:11

Dus gedurende alle generaties van het oude verbond moesten God en Israël besnijden en de sabbat houden, en dat waren de tekenen van het verbond. Nu weten we dat besnijdenis niet van de heidenen wordt geëist, omdat Paulus een hele brief schreef om dat punt te beargumenteren. En de sabbat wordt, kun je stellen, ook nergens in het Nieuwe Testament aan christenen opgelegd. Opvallend, want het lijkt erop dat zoveel van de wetten van het Oude Testament wel worden bevestigd in het onderwijs van Jezus, maar het houden van de sabbat niet.

21

Reacties op Jezus' sabbatschending

Hoe dan ook, mensen die denken dat wij verplicht zijn de sabbat te houden, zijn ontzet over de suggestie die ik doe, namelijk dat Jezus de sabbat overtrad. Ze zeggen dat Jezus de sabbat niet kon overtreden, want dat zou zonde zijn. Maar kijk wat er in vers 18 staat:

Daarom dan probeerden de Joden des te meer Hem te doden, omdat Hij niet alleen het gebod van de sabbat brak, maar ook zei dat God Zijn eigen Vader was, en daarmee Zichzelf aan God gelijkmaakte.

JOHANNES 5:18

Deze uitspraak in Johannes is door twee verschillende randgroeperingen op verschillende manieren verdraaid. De Jehovah's Getuigen zeggen dat Jezus Zichzelf niet gelijk maakte aan God. Maar wat hier staat, is dat Hij dat wél deed. Er staat dat Hij zei dat God Zijn Vader was, en dat Hij Zich daarmee gelijk maakte aan God. Dat is Johannes' commentaar: dat Jezus Zich, door deze uitspraak te doen, gelijk maakte aan God. Jehovah's Getuigen houden niet van die leer, dus zeggen ze: nee, wat hier eigenlijk staat, is dat toen Hij zei dat God Zijn Vader was, de Joden dat interpreteerden als het gelijkstellen van Zichzelf aan God. Nou, dat zou een mogelijke manier zijn om ernaar te kijken als Johannes het anders had gezegd. Maar Johannes zei het niet anders. Hij zei dat Jezus zei dat God Zijn Vader was, en dat Hij Zich daarmee gelijk maakte aan God. Dat is Johannes' commentaar, niet die van de Farizeeën. Het is niet de interpretatie van de Joden. Het is Johannes' eigen interpretatie dat Jezus Zich gelijk maakte aan God. Het is ook Johannes' eigen uitspraak dat Jezus de sabbat overtrad.

De Zevendedags Adventisten en andere sabbatisten zeggen: nee, Hij heeft de sabbat niet gebroken, Hij brak alleen wat de Joden dachten dat niet mocht op de sabbat. Hij brak de Joodse gebruiken rond de sabbat, niet de sabbatswet. En nogmaals, ik zou hetzelfde zeggen wat ik tegen de Jehovah's Getuigen zeg. Dat zou een aannemelijke verklaring zijn als Johannes het maar niet had gezegd zoals hij het zei. Maar ik moet

uitgaan van wat Johannes zei, want hij was heus in staat om het anders te zeggen als hij het anders had bedoeld. Hij zei dat Jezus de sabbat brak en dat ze Hem daarom wilden doden.

22

Jezus, Heer van de sabbat

Maar wat doen we dan met het feit dat Jezus de sabbat brak? Is dat geen zonde? Voor elke andere Jood zou dat zo zijn. Maar Jezus voerde aan dat Hij de Heer van de sabbat was en dat de sabbat gemaakt is voor de mens, niet de mens voor de sabbat. Jezus gaf dat onderwijs ook elders, in Mattheüs 12, toen Hij weer bekritiseerd werd omdat Hij op de sabbat werkte. En Hij zei:

En Hij zei tegen hen: De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.

MARKUS 2:27

****Verwijzing gecontroleerd:**** de spreker noemde Mattheüs 12, maar de bewoording is Markus 2:27.

Mensen ten goede komen, dat had God voor ogen toen Hij de sabbat gaf. Hij maakte de mens niet zodat iemand de belangen van de sabbatsdag kon dienen. De sabbatsdag werd gemaakt om de belangen van de mens te dienen, niet andersom. Dus als je de sabbat op zo'n manier uitlegt, houdt, of afdwingt dat het slecht is voor de mens, dan doe je niet het juiste.

Verder zei Jezus dat de Zoon des mensen zelfs Heer is over de sabbatsdag. Heer over betekent dat Hij niet de dienaar van de sabbatsdag is, Hij is de Heer van de sabbatsdag. De sabbat is Zijn dienaar. Hij heeft gezag over de sabbat, niet de sabbat over Hem. En ik vergelijk het met een politieagent die op de snelweg achtervolgt met zwaailicht en sirene aan, achter een crimineel aan. Met loeiende sirenes en flitsende lichten, honderdvijfenveertig kilometer per uur rijdend op de snelweg achter de boef aan — overtreedt die politieagent de wet? Ja, dat doet hij. De maximumsnelheid is honderdtwintig kilometer per uur, en hij rijdt honderdvijfenveertig. Dat is de wet overtreden. Zondigt hij? Nee, hij is daartoe gemachtigd. Als ik het zou doen, zou ik zijn

— Jezus kon op de sabbat doen wat niemand anders in die tijd mocht doen zonder te zondigen, omdat Hij daartoe gemachtigd was. Hij was de Heer van de sabbat. Hij kon inderdaad de sabbat naast Zich neerleggen, en Hij legt uit waarom met deze opmerking die ze zo haatten, in vers 17. Hij zei:

23

Mijn Vader werkt, en Ik werk

Maar Jezus antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook .

JOHANNES 5:17

Wat betekent dat? Dat betekent dat Mijn Vader altijd werkt, en Ik altijd werk. Mijn Vader neemt nooit pauze. Mijn Vader neemt geen zaterdagen vrij. Hij houdt nog steeds de planeten op hun plaats. Hij voedt nog steeds de mussen en kleedt de lelies van het veld. Hij is zeven dagen per week in dienst, en Ik doe wat Mijn Vader doet, dus Ik ben ook zeven dagen per week in dienst. Ik moet op de sabbat werken, net als op andere dagen.

Dit werd trouwens het model en de ethische maatstaf voor het christelijke denken over de sabbat, en daarom denk ik persoonlijk niet dat sabbatsonderhouding iets is wat de Bijbel christenen oplegt. Want Jezus zei dat we de werken moeten doen die de Vader doet, en Hij werkt altijd. Jezus zei het zelfs zo in een van de Evangelieën — in Mattheüs 12:12, hoewel hij hier zelf Markus noemt. Hij zei:

Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven! Daarom is het geoorloofd op de sabbatdagen goed te doen.

MATTHEÛS 12:12

Oké, dus het is geoorloofd om op de sabbatsdag goed te doen. Wat mag je op de andere dagen dan doen? Kwaad? Nee, je hoort altijd goed te doen, toch? Goed doen is onze plicht op de andere zes dagen, en nu blijkt dat het ook op de zevende dag geoorloofd is.

De zevende dag is dus niet anders dan de andere. Goed doen is wat christenen altijd horen te doen, en goed doen op de sabbat is, zei Jezus, geoorloofd. Dus de sabbat wordt niet langer een dag die anders behandeld moet worden. Het is als elke andere dag.

Jezus is de Heer, zoals Hij het zelf zei, zelfs van de sabbatsdag. Wat betekent dat? Net als van de andere dagen. Hij is de Heer van zondag, maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag, en zelfs van zaterdag, de sabbatsdag. Dat is wat Hij zegt. En als Hij de Heer is van alle dagen, zelfs van de sabbatsdag, wat is dan mijn plicht? Op de sabbat hetzelfde als op elke andere dag: doen wat de Heer zegt. Mijn plicht is eenvoudigweg de Heer te behagen en Hem te gehoorzamen. Ik hoef niet naar de kalender te kijken en te zeggen: is dit— mag ik Jezus vandaag gehoorzamen? Mag ik iemand gaan genezen? Mag ik een last voedsel naar een hongerig gezin brengen? Mag ik erop uitgaan en zelfs de kost verdienen voor mijn kinderen? Dat is toch een goede zaak? En het is geoorloofd om op de sabbat goed te doen. Is het niet goed om je gezin te onderhouden?

Het punt hier lijkt te zijn dat Jezus zegt: mijn Vader maakt geen onderscheid meer tussen dagen. Ja, dat deed Hij wel tijdens de scheppingsweek. Hij werkte zes dagen en rustte, en Hij heiligde die dag. En tijdens het oude verbond wilde Hij dat het volk dit zou gedenken door één dag per week te rusten. Maar ik doe iets anders. Ik ben de Heer van de sabbat. Ik ben hier om te doen wat mijn Vader doet. En ons wordt gezegd dat wij dat ook moeten doen. In Efeziërs 5 vers 1 zei Paulus:

Wees dan navolgers van God, als geliefde kinderen,

EFEZE 5:1

Kinderen imiteren hun vader. Wat doet jouw vader? Nou, dat is wat jij zou moeten doen. Wat doet mijn Vader? Hij werkt zeven dagen per week. Mijn Vader is altijd aan het werk geweest. Ik werk de hele tijd, zei Jezus. Ik ben een navolger van God als een geliefd kind.

24

De gelijkenis van de leerling-zoon

En toen ze nog kwader werden, legde Hij het op deze manier uit in vers 19.

Jezus dan antwoordde en zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: De Zoon kan niets van Zichzelf doen, als Hij dat niet de Vader ziet doen, want al wat Deze doet, dat doet ook de Zoon op dezelfde wijze.

JOHANNES 5:19

Nu worden Vader en Zoon in onze Bijbels met een hoofdletter geschreven, maar in het Grieks is dat niet het geval. De meeste geleerden zijn het erover eens dat Jezus hier een soort gelijkenis geeft. Hoewel Hij het over Zichzelf en de Vader heeft, spreekt Hij in het algemeen over vaders en zonen, als een principe dat ook van toepassing is op Hem en Zijn Vader. Hij zegt in feite: mijn Vader en ik doen hetzelfde, net zoals vaders en zonen dat over het algemeen doen.

De gemiddelde zoon werd door zijn vader opgeleid om de familiezaak over te nemen. Een kind werd niet geboren met de kennis van het vak. Jezus Zelf had ongetwijfeld Zijn eigen leertijd bij Jozef in de timmermanswerkplaats in gedachten. Jezus, de Zoon, weet niet wat Hij moet doen. Zijn Vader moet Hem laten zien wat Hij moet doen. Hij kent het vak niet. Hij kijkt naar de Vader, en wat Hij de Vader ziet doen, dat doet Hij op dezelfde manier. Zo werken vaders en zonen.

Dit wordt soms de gelijkenis van de leerling-zoon genoemd, omdat bijna elke zoon in Israël een leerling was van zijn vader. En Jezus was jarenlang een leerling geweest van Jozef, en nu is Hij een leerling onder Zijn Vader in de hemel. En Hij zegt eigenlijk: een leerling-zoon weet niet intuïtief hoe hij het familiewerk moet doen. Hij moet het geleerd worden. Wat doet hij? Hij moet naar zijn vader kijken. Zijn vader doet het op de juiste manier, en de zoon, als hij wijs is, zal zijn vader navolgen. En dat is de beste manier waarop hij het leert.

En in vers 20 staat:

Want de Vader heeft de Zoon lief en laat Hem alles zien wat Hij doet, en Hij zal Hem grotere werken laten zien dan deze, opdat u zich verwondert.

JOHANNES 5:20

Dit is ook nog steeds in het algemeen waar. De vader die zijn zoon opleidt om de familiezaak over te nemen, laat zijn zoon de geheimen van het vak zien, de speciale manieren waarop hij die kasten en dergelijke maakt, waar andere ambachtslieden geen weet van hebben, omdat hij wil dat zijn zoon het werk voortzet. De vader houdt van zijn zoon en houdt niets voor hem achter. En daarom laat hij zijn zoon zien hoe dingen gedaan moeten worden, en de zoon leert van zijn vader.

Wat Jezus zegt is: ik ben een Zoon. Ik heb een Vader. Ik doe gewoon wat Hij doet. Ik weet niet wat ik moet doen, tenzij Hij het mij laat zien. En ik kijk naar Hem en zie Hem zeven dagen per week werken, dus ik denk dat zo de familiezaak gerund wordt. Ik werk ook zeven dagen per week. Wij hebben geen vrije dag. Mijn Vader neemt geen vrije dag. Zo wordt onze familiezaak gerund. Ik neem geen vrije dag. Vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week. Wij helpen mensen. Wij werken. Zo is mijn Vader. Zo ben ik.

25

De Zoon geeft leven en oordeelt

En dan, nog steeds in vers 20, breekt Hij af van de algemene uitspraak en wordt Hij persoonlijker over Zichzelf en Zijn Vader, en zegt:

Want de Vader heeft de Zoon lief en laat Hem alles zien wat Hij doet, en Hij zal Hem grotere werken laten zien dan deze, opdat u zich verwondert. Want zoals de Vader de doden opwekt en levend maakt, zo maakt ook de Zoon levend wie Hij wil.

JOHANNES 5:20-21

Jezus zal hier verderop in het hoofdstuk meer over zeggen. We komen erop terug wanneer we bij die verzen later in hoofdstuk 5 komen. Maar Hij zegt:

Want ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven,

JOHANNES 5:22

Dus de Vader, die in het Oude Testament de rechter van de hele aarde was, heeft dat nu aan Zijn Zoon toegewezen. En Jezus moet het natuurlijk doen zoals Zijn Vader het doet. Het is de taak van de Vader om te oordelen. Nu heeft Hij het overgedragen aan Zijn Zoon, de erfgenaam, om die taak van het oordelen over te nemen. En dus moet de Zoon oordelen zoals Zijn Vader dat doet. En Hij zegt:

opdat allen de Zoon eren zoals zij de Vader eren. Wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet, Die Hem gezonden heeft.

JOHANNES 5:23

Wanneer de Zoon de rol van de Vader overneemt, doordat de Vader die aan Hem overlaat, dan moeten mensen de Zoon zien als iemand die in de schoenen van Zijn Vader staat, en Hem eren zoals zij Zijn Vader eerden.

En Jezus zegt:

Wie de Zoon niet eert, eert de Vader niet die Hem gezonden heeft.

Dus Hij zegt dat wie Jezus niet eert, God niet eert. Dat zou heel wat te zeggen hebben over hedendaagse Joden die geen gelovigen in Christus zijn, of moslims, of zelfs mensen die in het algemeen in God geloven maar niet in Jezus geloven. Nou, oké, geloven in God, dat is goed. Jakobus zei:

U gelooft dat God één is; daar doet u goed aan . Maar ook de demonen geloven dit , en zij sidderen.

JAKOBUS 2:19

Nu geloven de demonen ook dat er een God is. Maar eer jij de Zoon? Als je de Zoon niet eert, kun je de Vader die Hem gezonden heeft niet eren. En dat is gewoon een gegeven. Als ik iemand stuur om mijn vertegenwoordiger te zijn en jij behandelt hem als vuil, dan behandel je mij als vuil. Hij is mijn afgezant. Hij is mijn zoon. En zo ook, wanneer God Zijn Zoon in de wereld zendt, is het niet optioneel of mensen Jezus eren. Het is niet zo dat ze God op de een of andere alternatieve manier kunnen eren zonder Jezus te eren. Niemand kan de Vader eren tenzij hij de Zoon eert.

26

Slot: gelijkheid van de Zoon aan God

Jezus doet hier dus behoorlijk unieke uitspraken, zoals Hij daarvoor niet deed in het boek Johannes. En zoals we Hem eigenlijk niet echt veel horen doen in de synoptische evangeliën. Hier begint Hij, min of meer voor het eerst, te spreken over Zijn unieke relatie met de Vader. En Hij houdt Zich niet in, Hij doet uitspraken die de mensen nog kwader op Hem zullen maken. En Hij stopt hier niet. Maar wij moeten hier voorlopig stoppen. Zijn opmerkingen gaan door tot het einde van het hoofdstuk. Dit is dus een soort betoog dat Hij hun geeft. En de aanleiding was dat ze Hem bekritiseerden omdat Hij op de sabbatdag werkte.

En Hij begint met te zeggen: nou, Ik ben de Zoon van Mijn Vader. Zo vader, zo zoon. Ik heb het vak van mijn vader geleerd. Ik was Zijn leerling, en nu ga Ik ermee door zoals Hij Mij laat zien. Deze bijzondere aanspraken op een unieke relatie met God klinken natuurlijk alsof Hij op hetzelfde niveau staat als God. En zo worden ze ook terecht opgevat. Hij is van dezelfde soort. Als God Zijn Vader is, is Hij van dezelfde soort als God. Nou, dat maakt Hem in zekere zin gelijk aan God, in tegenstelling tot mensen die gelijk zijn aan God. Hij is niet gelijk aan mensen. Hij is gelijk aan God.

Dat is natuurlijk iets waarvan Hij Zich realiseert dat het een aanspraak is die niet zomaar wordt geaccepteerd zonder verdediging. Dus Hij gaat de rest van het hoofdstuk door om Zijn verdediging van die aanspraken te geven en om te vertellen hoeveel getuigenis God heeft afgelegd van de waarheid van wat Hij zegt. Maar we komen hierop terug.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Johannes 4:44
- Johannes 4:45
- Johannes 4:54
- Johannes 4:46
- Johannes 4:48

- Johannes 4:49
- Johannes 4:50
- Johannes 4:51
- Johannes 4:52
- Johannes 4:53
- Mattheüs 8:8-9
- Mattheüs 8:10
- Mattheüs 12:39
- Johannes 5:1
- Johannes 5:2-3
- Johannes 5:3-4
- Johannes 5:7
- Johannes 5:6
- Johannes 5:2
- Johannes 10:11
- Ezechiël 34:1
- Ezechiël 34:11
- Ezechiël 34:13-14
- Ezechiël 34:15
- Ezechiël 34:16
- Psalmen 23:2
- Johannes 10:7
- Johannes 5:5-6
- Johannes 5:8
- Johannes 5:9
- Johannes 5:10
- Johannes 5:11
- Johannes 5:12
- Johannes 5:13
- Johannes 5:14
- Johannes 8:11
- Johannes 8:10
- Johannes 5:16-18
- Johannes 5:19-23
- Exodus 31:14

- Exodus 31:14-17
- Genesis 17:11
- Johannes 5:18
- Markus 2:27
- Johannes 5:17
- Mattheüs 12:12
- Efeze 5:1
- Johannes 5:19
- Johannes 5:20
- Johannes 5:20-21
- Johannes 5:22
- Johannes 5:23
- Jakobus 2:19

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.